

3,92

EDI total

PREDLOG PRIMENE MEŠOVITOG SISTEMA SA 250 POSLANIKA (PREDLAGAČ: SLOBODAN MLADENVIĆ)

EDI je indeks demokratičnosti izbornih sistema. Koristi se za procenu kvaliteta predloga izbornih sistema koje predlažu političke stranke, stručna javnost i civilno društvo u Srbiji.

NIVO DEMOKRATIČNOSTI

4-5 VISOK

3-4 ZADOVOLJAVAJUĆI

2-3 SREDNJI

1-2 NIZAK

0-1 VEOMA NIZAK

Opis izbornog sistema: Predlog predviđa Skupštinu sa 250 poslanika. Za izbor 125 poslanika koristi se većinski jednokružni sistem sa 125 izbornih jedinica. Za svako biračko mesto formira se poseban glasački listić, na kome se nalaze kandidati koji se biraju samo u toj izornoj jedinici. Istovremeno se za preostalih 125 poslanika izbori održavaju po proporcionalnom izbornom sistemu sa jednom izbornom jedinicom, gde se birači opredeljuju za ponuđene izborne liste.

Na ovaj način liste dobijaju poslanike i kroz proporcionalni i većinski segment sistema.

Teritorijalna zastupljenost Srbije u parlamentu: Sistem obezbeđuje daleko bolju teritorijalnu zastupljenost u odnosu na postojeći izborni sistem. Kroz 125 izbornih jedinica, primenom većinskog izbornog sistema, oko 56.000 građana čini prosečno veliku izbornu jedinicu i bira svog poslanika. Proporcionalni segment izbornog sistema svakako narušava balans zastupljenosti, jer postoji mogućnost da kroz jednu izbornu jedinicu za proporcionalni sistem dominantno budu izabrani poslanici iz većih sredina, što se pokazalo kao praksa u Srbiji u postojećem sistemu. Slobodan predviđa obavezu kandidata za poslanika da ima prebivalište minimum 12 meseci pre izbora na teritoriji izborne jedinice gde je biran kroz većinski segment.

Prisustvo predstavnika nacionalnih manjina u parlamentu: Ovaj predlog je jedan od najbolje ocenjenih od svih pristiglih predloga kada je u pitanju zastupljenost nacionalnih manjina. U segmentu gde se kandidati biraju kroz većinski sistem, Slobodan je predvideo krojenje izbornih jedinica koje odgovaraju teritorijalnoj raspoređenosti manjina u Srbiji. Uzimajući u obzir da sistem predviđa 125 izbornih jedinica, na ovaj način će svakako nacionalne manjine ostvariti izvanrednu zastupljenost. Kroz proporcionalni segment sistema predviđen je prirodni prag. Kombinacijom ovih mera, Slobodanov predlog efikasno obezbeđuje adekvatno prisustvo manjina i umanjuje mogućnost zloupotreba manjinskih lista.

Prisustvo manje zastupljenog pola u parlamentu: Slobodan je predvideo da u segmentu sistema gde se poslanici biraju po proporcionalnom sistemu, svaki drugi kandidat bude drugog pola. Ova mera je izuzetno značajna jer je nemoguće obezbediti prisustvo oba pola kroz većinski segment sistema. Ipak, na ovaj način minimum garantovanih mesta za manje zastupljen pol je teorijski 25% mandata, što je slabije od postojećeg sistema. Simulacije pokazuju da bi u praksi ovaj sistem na kraju ponovo dao oko 30-35% poslanica.

Odgovornost poslanika u odnosu na građane: Poslanici izabrani po većinskom sistemu, imali bi obavezu da najmanje jednog dana nedeljno razgovaraju neposredno sa zainteresovanim biračima, a poslanici izabrani po proporcionalnom sistemu bi imali obavezu da primaju mejlove birača i odgovore na pitanja postavljena mejlom. Slobodanov predlog gubi malo na oceni usled primene proporcionalnog sistema prilikom izbora polovine poslanika, jer se za njih gubi mogućnost direktne i jasne odgovornosti poslanika u odnosu na građane.

UKUPNA OCENA: Slobodanov predlog je trenutno najbolje ocenjen predlog mešovito sistema sa ukupnom EDI ocenom 3,92. Predlog daje izvanrednu zastupljenost nacionalnih manjina, čak sprečava zloupotrebe ovih lista. Takođe, sistem odgovornosti poslanika u odnosu na građane je dobro utvrđen. Teritorijalna zastupljenost je svakako bolja od postojećeg sistema i, uz ograničenja mešovito sistema, teško da ocena može biti poboljšana još nekim predlogom. Ostaje nezaobilazan problem zastupljenosti polova, koji se uvek pojavljuje kada predlog ima komponentu većinskog izbornog sistema. Ipak, ocena koja je na pragu ocene 4 daje ovom sistemu izuzetnu validaciju i potvrđuje kvalitet predloga. Interesantno je da je Slobodan razvio predlog mešovito sistema koji je bolje ocenjen od svih do sada pristiglih ekspertske predloga mešovito sistema.